

Sygn. akt I PZ 19/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. O.

przeciwko B. S.

w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 października 2009 r., o ustalenie stosunku pracy, wydanie świadectwa pracy i zaświadczenia Rp 7, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 października 2015 r., zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 9 kwietnia 2015 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. - odrzucił skargę M. O. o wznowienie postępowania w sprawie z jego powództwa przeciwko B. S., zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 października 2009 r .

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał na wyrok z dnia 15 kwietnia 2009 r., w którym Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. ustalił, że powoda M. O. łączył z pozwaną B.S. stosunek pracy na czas

określony od dnia 1 lutego 2001 r. do dnia 30 kwietnia 2001 r. oraz oddalił dalej idące powództwo o ustalenie stosunku pracy, o nakazanie wydania świadectwa pracy i zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku Rp 7 oraz o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. W wyroku zamieszczone zostało również postanowienie o stwierdzeniu niewłaściwości rzeczowej w zakresie roszczenia o zapłatę odszkodowania za zakaz konkurencji, o zapłatę wynagrodzenia i zwrot poniesionych kosztów i o przekazaniu sprawy w tym zakresie do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu w W. Wyrokiem z dnia 27 października 2009 r. Sąd Okręgowy w K., oddalił apelację powoda od powyższego wyroku Sądu Rejonowego.

5 grudnia 2012 r. M. O. wniósł do Sądu Rejonowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. skargę o wznowienie postępowania, które toczyło się przed tym sądem pod sygn. akt IV P .../06/N. Jako podstawę wznowienia wskazał brak należytej reprezentacji przez pełnomocnika oraz stwierdzoną przez powoda okoliczność składania fałszywych zeznań przez jednego ze świadków. W pismach procesowych skarżącego z dnia 21 czerwca 2013 r. oraz z 19 czerwca 2013 r. sporządzonych i wniesionych przez pełnomocnika procesowego zostało sprecyzowane, że podstawą wniesionej skargi jest art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., tj. uzyskanie wyroku za pomocą przestępstwa oraz postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 31 grudnia 2012 r. o umorzeniu postępowania karnego w przedmiocie przestępstwa składania przez świadka P. S. fałszywych zeznań, ocenionych przez sądy obu instancji za spójne i wiarygodne.

Postanowieniem z dnia 22 września 2014 r. Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę do rozstrzygnięcia Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

Sąd Okręgowy stwierdził, że skarga powoda o wznowienie postępowania pomimo, że określa jako podstawę jej wniesienia art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., nie została oparta na ustawowych podstawach. Według przedmiotowej skargi przestępstwo, o którym mowa w opisie podstawy wniesienia skargi miało polegać na złożeniu w sprawie zakończonej prawomocnym orzeczeniem, fałszywych zeznań przez świadka P. S., a zeznania te były dla sądów obu instancji podstawą

ustaleń faktycznych; popełnienie przez tego świadka przestępstwa potwierdzać ma postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 31 grudnia 2012 r. o umorzeniu postępowania karnego w przedmiocie przestępstwa składania fałszywych zeznań wskutek przedawnienie karalności, czyli z innych przyczyn niż wskazany w art. 404 k.p.c. brak dowodów. Według oceny skarżącego o przestępstwie świadka świadczy okoliczność, że świadek złożył inne zeznania, co do czasu wykonywanej przez skarżącego pracy na rzecz strony pozwanej, gdy był przesłuchiwany przez Sąd Rejonowy w sprawie o sygn. akt IV P .../06/N, a inne podczas przesłuchania, które odbyło się później w innej sprawie, która toczyła się przed Sądem Rejonowym - Sądem Cywilnym w W.

W ocenie Sądu Okręgowego ani opisana skargą faktyczna rozbieżność pomiędzy treścią zeznań P. S. w dwóch różnych postępowaniach sądowych, ani postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej z dnia 31 grudnia 2012 r. o umorzeniu postępowania karnego w przedmiocie przestępstwa składania fałszywych zeznań wskutek przedawnienia karalności (art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.) nie oznacza, że zaistniała opisana w skardze podstawa wznowienia określona w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c.

Według Sądu Okręgowego z okoliczności opisanych przez skarżącego i z postanowienia prokuratora o umorzeniu postępowania wynika, że prokurator umorzył wszczęte na skutek zawiadomienia M. O. postępowanie karne w sprawie, a przyczyną umorzenia było ustalenie, że postępowanie karne nie powinno się dalej toczyć. Z powyższego nie wynika, że rzeczywiście zostało popełnione przestępstwo. Wskazane w skardze wywody nie uzasadniają stwierdzenia, że czyn opisany w skardze jako przestępstwo został popełniony w sprawie objętej skargą o wznowienie lub że wyrok w tej sprawie został uzyskany dlatego, że to przestępstwo miało miejsce. Z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w sprawie IV P .../06/N wynika, że zeznania świadka P. S. były jednym z wielu dowodów wykorzystanych przez sąd przy dokonaniu ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzekania, ale wynika również to, że wyrok tego sądu (objęty skargą o wznowienie) nie został wydany, dlatego że P. S. złożył określonej treści zeznania. Podstawa wznowienia z art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., dotyczy tymczasem przestępstw, w których celem przestępczego działania jest uzyskanie wyroku określonej treści, a zatem sytuacji,

w których przestępstwo stało się bezpośrednią i decydującą przyczyną wydania wyroku. O relacji tego rodzaju w wypadku złożenia fałszywych zeznań przez jednego z wielu świadków zeznających w sprawie cywilnej można byłoby mówić jedynie wówczas, gdy miałyby one fundamentalne znaczenie dla wyniku sprawy, a samo złożenie fałszywych zeznań służyło uzyskaniu wyroku. Argumentacja zawarta w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego z dnia 15 kwietnia 2009 r. i wyroku Sądu drugiej instancji nie potwierdza jednak, że pomiędzy treścią nieprawdziwych zeznań P. S. a treścią rozstrzygnięć wyroków taki związek rzeczywiście zachodzi.

Według Sądu Okręgowego nie zachodzi również podstawa wznowienia określona w art. 401 pkt 2 k.p.c., którą skarżący wiąże z twierdzeniem o braku należytej reprezentacji przez zatrudnionego prawnika. Zakresem tego przepisu nie są objęte okoliczności tego rodzaju, jak nienależyte wykonywanie obowiązków przez właściwie umocowanego pełnomocnika procesowego oraz uzasadnione niezadowolenie strony z jakości czynności należycie umocowanego pełnomocnika procesowego. Uwzględniając powyżej przedstawioną argumentację Sąd Okręgowy odrzucił skargę powoda na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego skarżący zarzucił naruszenie:

- art. 403 § 1 pkt 2 w związku z art. 404 *in fine* k.p.c. w związku z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. przez błędne przyjęcie, że przedmiotowa skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie, podczas gdy podstawę skargi stanowiło przestępstwo, o którym mowa w postanowieniu prokuratora Prokuratury Rejonowej z dnia 31 grudnia 2012 r. o umorzeniu śledztwa w sprawie składania fałszywych zeznań przez świadka P. S. na skutek przedawnienia karalności wydanym w sprawie sygn. 4 Ds .../12;

- art. 244 § 1 oraz art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolne i sprzeczne z zasadami logiki zastosowanie art. 233 § 1 k.p.c. oraz niezastosowanie art. 244 § 1 k.p.c. pomimo ustalenia wynikania faktu popełnienia przestępstwa z postanowienia o umorzeniu śledztwa oraz pomimo braku jakichkolwiek przeciwdowodów w sprawie;

- art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. przez przyjęcie, że składanie fałszywych zeznań przez jednego ze świadków w sprawie, w której sąd oparł się „między innymi” na

falszywych zeznaniach nie stanowi wystarczającej przyczyny wznowienia postępowania.

W oparciu o powyższe zarzuty żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania na tej podstawie, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa, natomiast art. 404 k.p.c. stanowi, że z powodu przestępstwa można żądać wznowienia jedynie wówczas, gdy czyn został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów.

Zgodnie więc z wyżej wskazaną normą warunkiem podstawowym dopuszczalności skargi o wznowienie postępowanie opartej na podstawie art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. jest wykazanie faktu popełnienia przestępstwa prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 124/14, LEX nr 1666917).

Postępowanie karne nie może być wszczęte lub podlega umorzeniu wówczas, gdy sąd w toku postępowania stwierdza, że nastąpiło przedawnienie karalności. Wynika to bezpośrednio z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

W takiej sytuacji Sąd nie może wydać ani wyroku skazującego, ani też wyroku uniewinniającego. Przedawnienie ścigania jest bowiem przesłanką procesową bezwzględnie ujemną i wystąpienie takiej przesłanki powoduje konieczność wydania orzeczenia umarzającego postępowanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1977 r., I KR 87/77, OSNPG 1977 nr 11, poz. 114 oraz głosę aprobowaną M. Cieślaka i Z. Dody, Przegląd orzecznictwa, Palestra 1978 z. 7, s. 57).

Ponieważ umorzenie postępowania karnego w opisanych wyżej okolicznościach może nastąpić również w sytuacji, gdy oskarżony nie dopuścił się

przestępstwa, brak jest podstaw do twierdzenia, że zarzucane świadkowi składanie fałszywych zeznań faktycznie wystąpiło. Niesłuszna jest zatem sugestia zawarta w zażaleniu, że umorzenie postępowania karnego na skutek przedawnienia karalności musi być poprzedzone stwierdzeniem winy oskarżonego. Teza taka jest sprzeczna z treścią art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i nie może implikować wykładni art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c.

Zdaniem Sądu Najwyższego umorzenie postępowania karnego z uwagi na przedawnienie karalności czynu nie stanowi podstawy wznowienia postępowania cywilnego na podstawie art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c., chyba że odmienna konkluzja wynika z treści postanowienia o umorzeniu postępowania karnego.

Biorąc pod uwagę, że również treść uzasadnienia prokuratora w sprawie umorzenia postępowania karnego nie wskazuje na popełnienie przez świadka przestępstwa składania fałszywych zeznań, a z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w sprawie IV P .../06/N wynika, że zeznania świadka P. S. były jednym z wielu dowodów wykorzystanych przez sąd przy dokonaniu ustaleń faktycznych stanowiących podstawę orzekania, należało uznać, że nie zaistniała opisana w skardze o wznowienie postępowania podstawa wznowienia określona w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. Zaskarżone zażaleniem orzeczenie było więc prawidłowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako bezzasadne (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

kc